

Ханс Кристијан Андерсен

Бајка о јелки

Дубоко у шуми стајала је на једном пропланку малена јелка, чија је једина жеља била да што пре порасте. Није уживала у благој топлоти сунца, ни у свежем шумском ваздуху. Није марила за децу која су наоколо брала купине и јагоде, а пред њом задивљено узвикивала:

"Гле, како је лепа ова малена јелка!"

Речи "малена јелка" болно су је погађале.

Али, већ следеће године порасла је за читав педаљ, а након две године за још толико.

Па ипак млада јелка стално је уздисала, незадовољна својим спорим растом:

"Ох, што нисам као моје старије сестре, па да раширим своје зелене скуте, а челом загледам модре даљине!"

Птице би у мојим крошњама градиле гнезда, а када захује моћни ветрови, клањала бих им се повијајући отмено главу, као што то чине стасити борови!"

Те зиме бежећи испред ловаца, натрчао је на младу јелу зец и прескочио је ко од шале. О, како ју је то наљутило!

Али треће године порасла је за толико да је овога пута зец морао да је заобиђе.

"Ох, стасати, стасати што брже! Изронити из туђе сенке и дићи се главом у небеса, највећа је радост и лепота овога света!", шумела је већ ко зна по који пут млада јелка.

На јесен дођоше дрвосече и оборише неколико највећих борова.

Онда им одсекоше гране те ускоро остадоше само гола, витка дебла, која су изгледала тако јадно да се у њима није могло препознати оно моћно дрвеће, које се гордо дизало пут неба ширећи своје снажне зелене руке.

Људи натоварише стабла на кола и коњи их одвукоше.

Куда ли ће са њима и шта их чека?

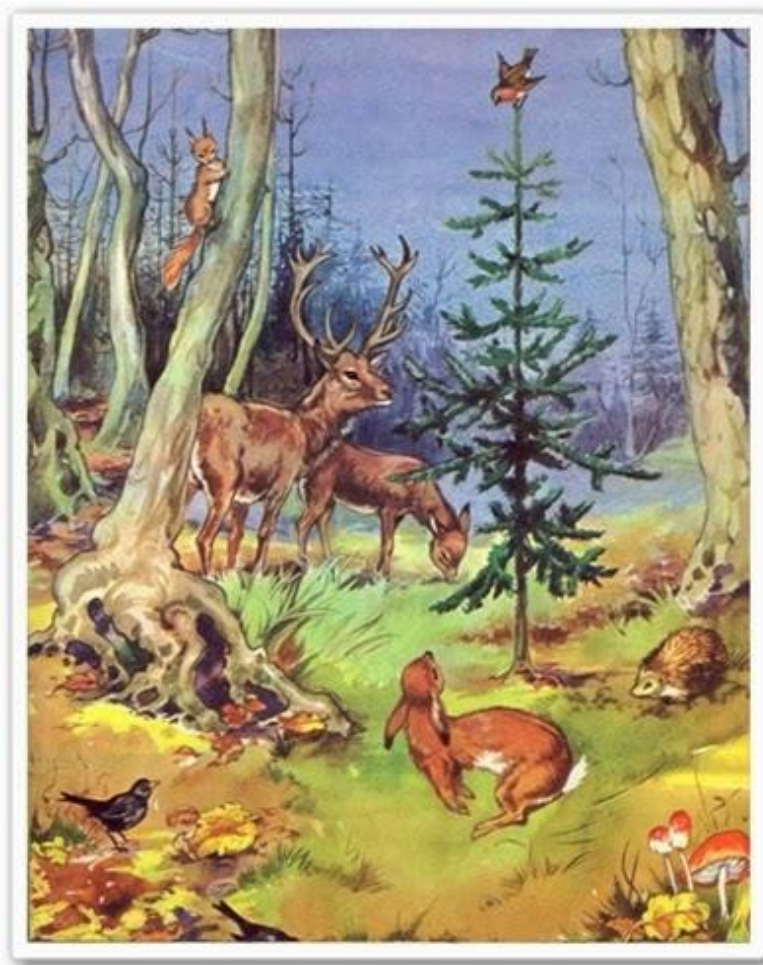
На пролеће млада јелка запиткивала је ласте и роде, које су се спуштале на њене гране да мало отпочину од дугог пута:

"Знате ли куда су одвукли борове из моје шуме?"

Ласте нису знале да одговоре на ово питање, али једна рода рече:

"Док сам летела преко мора, гледала сам под собом многе бродове са лепим високим катаркама. Судећи по њиховом мирису рекла бих да су то били борови за које ме питаш!"

"Ох, како бих волела да могу и ја запловити далеким морем! А како оно у ствари изгледа?"

"То је мало теже објаснити", рече рода и одлете.

Сунце благо помилова јелку, ветар је лако зањиха у свом наручју и пољуби, а роса стаде оплакивати њену лудост прозрачним сузама које су блистале на младом игличастом грању свим бојама дуге.

"Радуј се што си тако млада!" шапутале су јој.

Али млада јелка није могла, није хтела да их разуме.

Пред Божић опет су дошли људи са секирама. Овога пута секли су по шуми само младе јелке и заједно са грањем их товарили на кола.

"Куда ће ове?" питала се у чуду јелка, гледајући за колима која су

замицала у шуму. "Све су то моје вршњакиње. Да ми је само знати зашто су им оставили гране!"

"Џив, знамо ми! Џив, знамо ми!" загламише врапци. "Били смо доле у граду прошле зиме и завиривали кроз прозоре! Тамо јелке очекује дивота каква се само замислити може! Као најдражег госта поставиће их усред собе, а затим ће их окитити јабукама, медањацима, дивним украсима и многобројним шареним свећицама."

"А онда?" запиткивала је даље јелка, дрхтећи од нестрпљења и неке дубоке чежње.

"То је све што смо видели, али је ипак довољно да тај приказ још дуго остане у сећању!"

"Ох, што не могу и ја да се нађем у некој соби, окружена толиком дивотом и сјајем!" уздахну јелка.

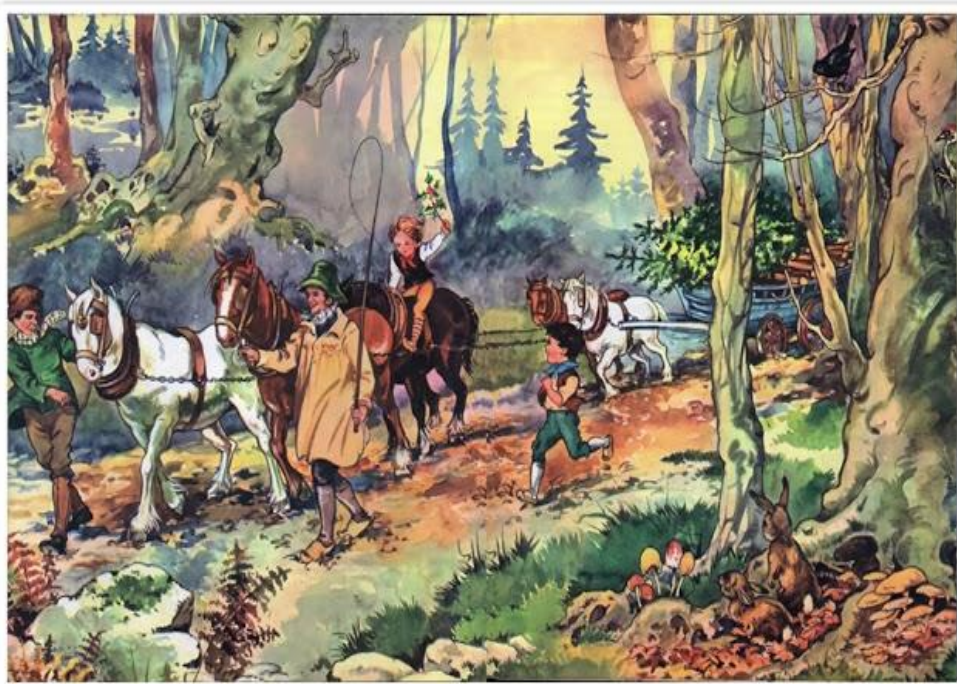
"То је још лепше од путовања далеким морима! Ко зна, можда ће и мени једном да се осмехне срећа!"

"Радуј се својој младости и слободи!" довикивали су јој ветрови и птице у зраку, али млада јелка се није радовала већ је из дана у дан бивала све сетнија и замишљенија.

Узалуд су пролазници застајкивали пред њом и говорили:

"Како је лепа па и стасита ова млада јелка!"

У својој погружености нити их је видела нити чула.

Четврте зиме, пред Божић, опет дођоше људи са секирама и оборише младу јелку.

Осетила је само кратак, жесток бол, а онда је једва чујно уздахнувши пала у снег.

Тог часа престала је да мисли на велику срећу која је очекује у граду и срце јој се испуни дубоком жалошћу због растанка од својих другарица.

Знала је да никада више неће видети ни њих, ни цвеће, ни траву, ни птице са којима је овде друговала.

Из ових невеселих мисли пренула се тек када су је заједно са осталим јелкама истоварили у неком градском дворишту. Један лепо одевен човек застао је крај ње и она чу његове речи:

"Ова је прекрасна! Њу ћу узети!"

Одмах затим однесоше јелку, унесоше је у једну прелепу одају са мермерним камином у коме је пламсала ватра. Велике вазе, сребрни свећњаци, софе пресвучене свилом и столице за љуљање красили су собу, а столови беху прекривени сликовницама и разним играчкама.

Поставили су је у једно буре напуњено песком, али се оно није ни примећивало, пошто је са свих страна било обложено густим јеловим грањем.

О, како је уздрхтала од миља када су почели да је ките ланцима од шарене хартије, јабукама, златним и сребрним орасима, блиставим куглама, црвеним, плавим и белим свећама. На њеним гранама њихале су се лутке а високо горе, на самом врху, блистала је велика раскошна звезда.

"Како ће тек вечерас да заблиста", говорили су сви задивљено.

"Једва чекам да упале свећице!" кришом уздахну јелка, коју од силног узбуђења спопаде коробоља, а то је код дрвећа исто што и главобоља код људи.

Најзад дође и тај час, те упалише свећице.

О, да чудног ли бљеска и сјаја! Од силног усхићења јелка је подрхтавала сваком гранчицом, опијена толиком својом лепотом.

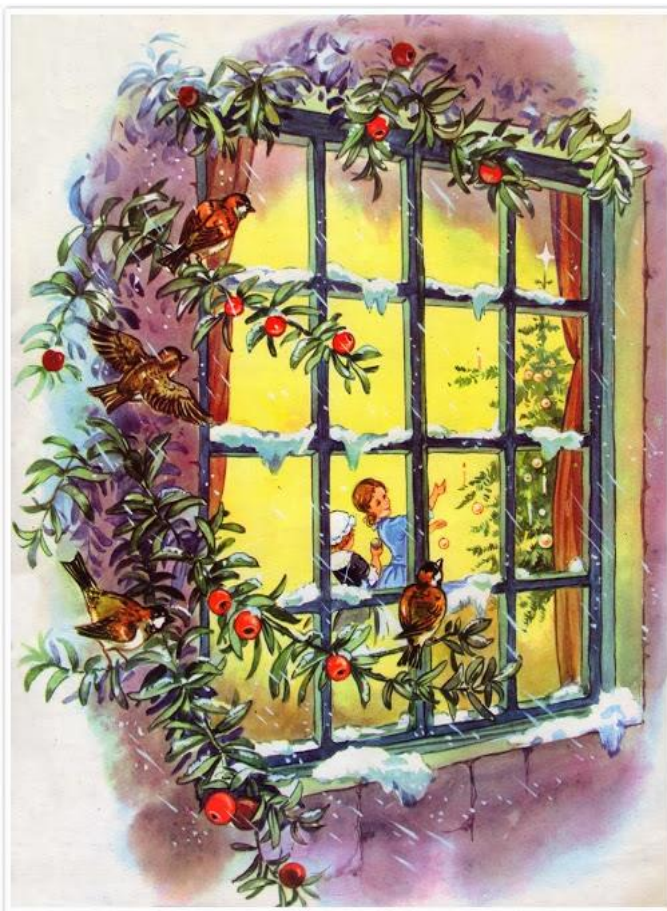
Одмах затим отворише се велика двокрилна врата и деца притрчаше јелки, а за њима лагано уђоше одрасли. Неколико тренутака само застадоше деца пред јелком нема од дивљења, затим уз веселе покликe заиграше око ње и одмах поскидаше са грана све поклоне.

"Шта то раде?" узнемирила се јелка.

Али оно најгоре тек је долазило.

Чим су све свећице догореле, деца се окомише на јелку и безобзирно стадоше да је пљачкају, стржући са њених грана медањаке, орахе и бомбоне, све док је потпуно не оголише. Напослетку остаде потпуно очерупана и нико је више не удостоји ни погледа.

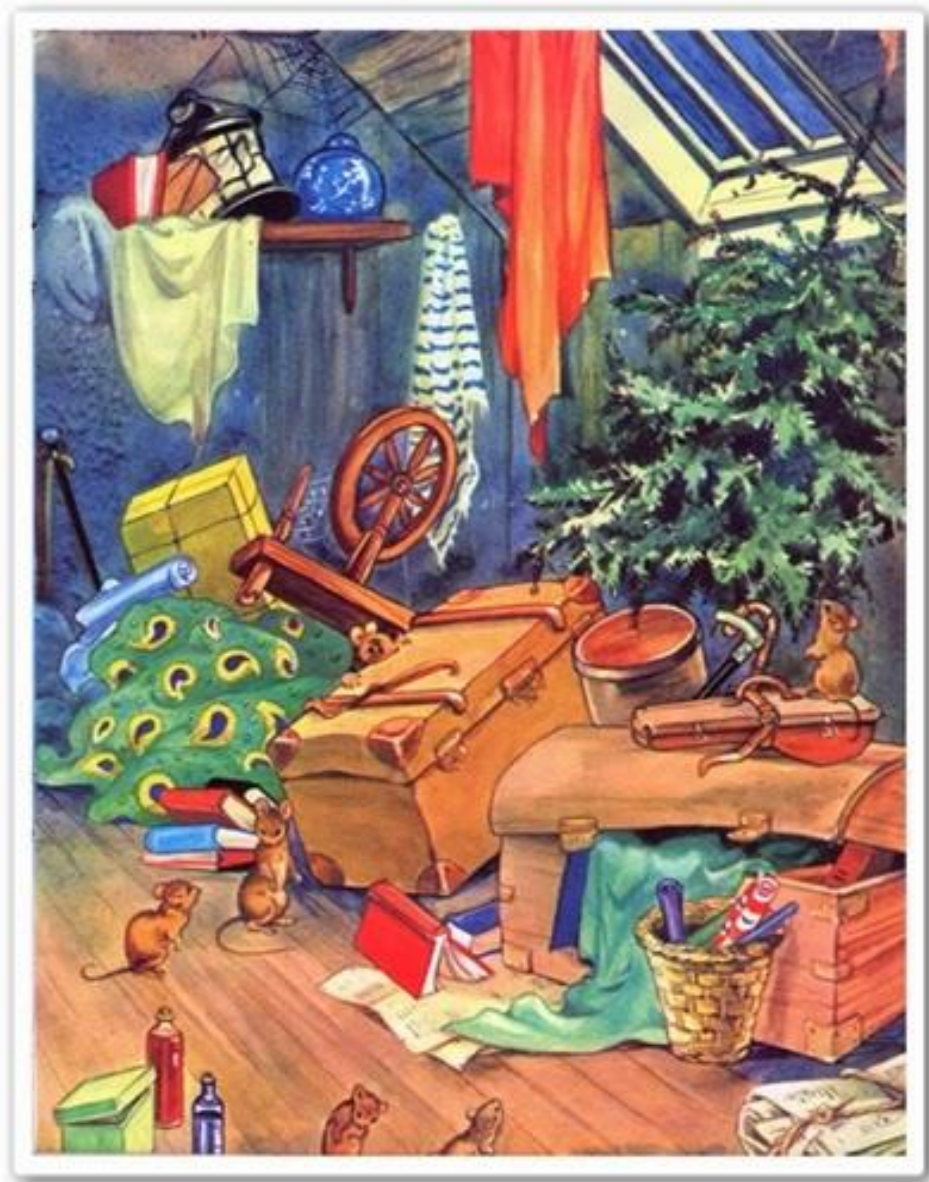
Причај нам причу! Хоћемо причу!" окупише сада деца неког омаленог, пуначког човека па га стадоше вући према клупи која се налазила испред јелке.

"Добро", попусти човек најзад, "али само једну! Хоћете ли ону о Леди Иведи или о Павчици Трапавчици која је пала низ степенице а на крају се опет све добро свршило?"

"О Леди Иведи!" повикаше једни. "О Павчици Трапавчици!" повикаше други и човек им исприча причу о Павчици Трапавчици, која је пала низ степенице а на крају се опет све добро свршило.

"Да, да, тако је на овом свету!" уздахну јелка. "Ко зна можда ћу и ја пасти низ степенице да би се на крају све добро свршило!"

И она се већ унапред радовала сутрашњем дану када ће је поново искитити свећицама, златним и сребрним орасима и играчкама.

Али сутрадан, рано изјутра, одвукоше је на таван, где је прислонише уза зид у једном мрачном углу.

"Шта ово треба да значи?" чудила се јелка. "Зашто су ме довели овамо?"

Пролазили су дани и ноћи а нико да се врати по њу.

Најзад се присети и узвикну: "Знам сада! Напољу је зима. Земља је смрзнута и снегом покривена па не могу да ме посаде.

Да би ме заштитили од зиме оставили су ме овде

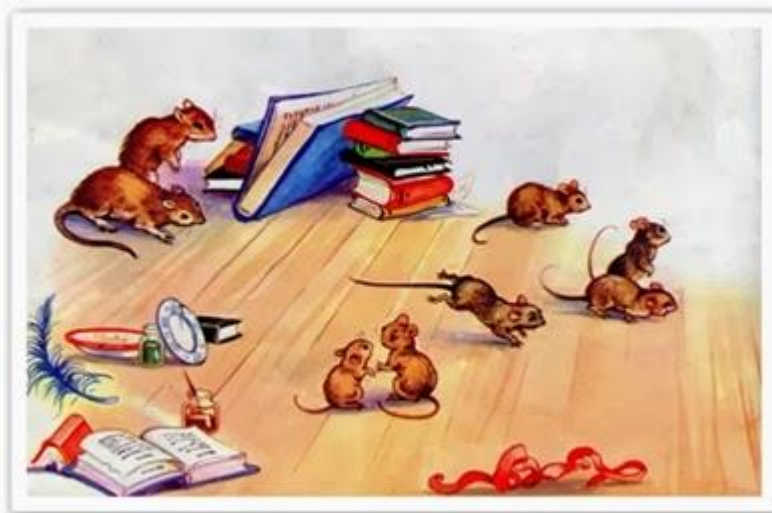
до првих пролетњих дана. Онда ће ме вратити у шуму и опет посадити на старо место.

Баш су добри ти људи! Само да није тако мрачно и путо у овом куту. Нигде зечић да мине ни птица да пролети!"

"Цију-цију!" јави се један мишић, излазећи из рупе на зиду а за њим одмах искрсну и други. "Врашки је хладно овде, зар не, стара јело?"

"Нисам ја стара!" љутну се она.

"Одакле си?" упиташе мишићи, који су били страшно радознали. "Да не долазиш из оставе пуне сира и шунке у коју уђеш мршав а изиђеш дебео?"

""Не", одговори јелка, "ја долазим из шуме где сунце сија и птице певају!"

Затим исприча мишевима све о Божићној ноћи и о своме слављу, када су је сву искитили медањацима, луткама и свећицама.

"Ох", рекоше мишићи, "како си срећна била и како лепо умеш да причаш."

Следеће ноћи дошло је много више мишева и јелка је морала да понови своју причу коју је на крају довршила овим речима: "Да, била су то срећна времена и ја сам уверена да ће се једном опет вратити! И Павчица Трапавчица пала је низ степенице а на крају се ипак све добро свршило."

При томе је мислила на једног витког младог бора, који је стајао самотно на пропланку, сред снегом завејане шуме. Желела је да другује с њим и о томе је сирота јелка маштала у свом мрачном таванском кућу.

После ових речи морала је да исприча радозналим мишевима и поменућу причу о Павчици Трапавчици, која је пала низ степенице а на крају се ипак све добро свршило.

""Ви, како изгледа, знате само ту једну причу?" упиташе на крају два миша.

"Само ту једну!" одговори јелка.

"И то ми је нека прича! Зар не знате баш ниједну причу о сланини и кобасицама, или неку причу о пуним оставама?"

"Не," одговори јелка.

"Хвала вам онда!" рекоше два миша и увређено се вратише у своју рупу, а за њима, један за другим, одоше сви мишеви, те јелка опет остаде сама у свом невеселом, мрачном куту чекајући да се врати пролеће.

Најзад, једнога дана опет се појавише људи и почеше да спремају таван. Један дохвати јелку и однесе је у двориште.

"Ево, најзад и мени дођоше лепши дани!" порадовала се јелка, ширећи према сунцу своје гране, док јој се на врху пресијавала велика звезда заборављена још од Божићне ноћи.

"Гле, шта је остало на овој ружној старој јелки!" узвикну један дечак и стрже блиставу звезду газећи и ломећи крто грање јелке.

"Свршено је!" уздахну јелка својим сухим грањем.

"О, што нисам умела раније да се радујем животу! Сада је све свршено!"

И она са дубоком тугом помисли на далеку, безбрижну младост у шуми, на блиставу Божићну ноћ, на сиве мишиће који су тако пажљиво слушали њену причу о Павчици Трапавчици.

Њена последња размишљања прекиде човек који дохвати секиру па је исече на комадиће.

Затим је однесе у ону исту одају сред које је некад блистала у свом пуном сјају, и баци је у камин.

Деца су се играла уз бучну грају и нико није приметио кад је јелка букнула и, бацајући искре на све стране, лагано изгорела.

превео: Слободан Лазић